

ΦΑΚΕΛΟΣ Νο 01
Σεπτέμβριος 2013

Εισαγωγικά για τις ΑΞΕ Τρόποι Διεθνοποίησης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΤΤΑΡΙΔΗ
Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης,
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Copyright © 2013

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Λεωφ. Βασιλ. Σοφίας 49, 106 76 Αθήνα

Τηλ.: +30 210 7257 110 | Fax: +30 210 7257 114 | www.eliamep.gr | eliamep@eliamep.gr

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ | www.crisisobs.gr | e-mail info@crisisobs.gr

All Rights Reserved

Εισαγωγικά για τις ΑΕΕ - Τρόποι Διεθνοποίησης

Κωνσταντίνα Κοτταρίδη

Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Το ΕΛΙΑΜΕΠ δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές θέσεις. Καταβάλλει μάλιστα προσπάθεια να παρουσιάζονται στα πλαίσια των εκδηλώσεών του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται στις σειρές του θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους συγγραφείς και να μην θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Ιδρύματος.

Εισαγωγικά για τις ΑΕΕ – Τρόποι Διεθνοποίησης

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΕΕ) είναι μία μορφή διεθνοποίησης των οικονομικών μονάδων.

Από τις πλέον γνωστές μορφές διεθνοποίησης είναι οι εξαγωγές οι οποίες θεωρούνται ο πιο άμεσα αποδοτικός και ταχύς τρόπος διεξόδου σε μία ξένη αγορά. Στις εξαγωγές περιλαμβάνονται τόσο οι εξαγωγές αγαθών όσο και υπηρεσιών όπως π.χ. ο τουρισμός ο οποίος ιδιαίτερα για την Ελλάδα αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος.

Μία δεύτερη μορφή διεθνούς επιχειρηματικής επέκτασης αποτελεί η πώληση του δικαιώματος χρήσης πόρων αποκλειστικής ιδιοκτησίας μίας επιχείρησης σε ξένες επιχειρήσεις με τη μορφή *licensing* ή *franchising*. Το *licensing* αφορά σε συμφωνία εκχώρησης δικαιωμάτων εκμετάλλευσης για την παραγωγή του προϊόντος, τα οποία είναι συνήθως κατοχυρωμένα μέσω διπλώματος ευρεσιτεχνίας, του δικαιοπαρόχου (*licensor*) από τον δικαιοδόχο (*licensee*), με αντάλλαγμα συγκεκριμένη αμοιβή. Μια πιο ειδική μορφή του *licensing* είναι το *franchising* το οποίο έχει επεκταθεί ευρέως την τελευταία εικοσαετία. Στις συμφωνίες *franchising* παραχωρείται η χρήση της επωνυμίας αλλά ταυτόχρονα ο αγοραστής προμηθεύεται με ενδιάμεσες και συμπληρωματικές εισροές αγαθών και υπηρεσιών όπως το μάρκετινγκ και ο ποιοτικός έλεγχος. Τα παραπάνω ασφαλώς λαμβάνουν χώρα υπό την επιβολή αυστηρών κανόνων και προδιαγραφών από τον δικαιοπάροχο.

Μία άλλη κατηγορία διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι οι διεθνείς επενδύσεις στις οποίες ανήκουν και οι ΑΕΕ. Εκτός των ΑΕΕ, στις διεθνείς επενδύσεις συγκαταλέγονται και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, οι οποίες αφορούν είτε σε παροχή δανείων στο εξωτερικό είτε στην απόκτηση μετοχών εισηγμένων στο χρηματιστήριο επιχειρήσεων, είτε σε βραχυχρόνιες τραπεζικές καταθέσεις σε ξένο νόμισμα.

Οι ΑΕΕ αφορούν στην ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων σε αλλοδαπές χώρες είτε με ολικό είτε με μερικό έλεγχο. Το διακριτικό στοιχείο εδώ είναι ο έλεγχος. Απαιτείται δηλαδή η κατοχή μεριδίου

στο μετοχικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων τέτοιο ώστε να δίνει τη δυνατότητα ελέγχου, άρα ψήφο στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Ορισμός των ΑΕΕ

Οι ΑΕΕ αφορούν σε κεφάλαια που επενδύονται άμεσα από μία χώρα (αποστολέας) σε μία άλλη χώρα (υποδοχέας/αποδέκτης). Αποτελούν διεθνείς ροές κεφαλαίου με τις οποίες μία επιχείρηση δημιουργεί μία νέα θυγατρική ή επεκτείνει μία υφιστάμενη σε κάποια άλλη χώρα.

Ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) ορίζει τις ΑΕΕ ως το στόχο απόκτησης ενός διαρκούς συμφέροντος από μία επιχειρηματική μονάδα (άμεσος επενδυτής) σε επιχείρηση άλλης χώρας. Ο όρος «διαρκές συμφέρον» υπονοεί την ύπαρξη μιας μακροπρόθεσμης σχέσης μεταξύ του άμεσου επενδυτή και της επιχείρησης στην οποία γίνεται η επένδυση, καθώς και σημαντικό βαθμό επιρροής στη διοίκηση αυτής. Η ΑΕΕ περιλαμβάνει τόσο την αρχική συναλλαγή που εγκαθιδρύει τη σχέση μεταξύ των επιχειρήσεων, όσο και όλες τις επόμενες κεφαλαιακές συναλλαγές.

Ως άμεσος επενδυτής θεωρείται εκείνος που κατέχει τουλάχιστον το 10% του κεφαλαίου μίας ξένης εταιρίας. Αυτό ωστόσο δεν αποτελεί αυστηρό κανόνα, καθώς είναι σαφές ότι και μικρότερο ποσοστό ενδέχεται να συνεπάγεται διαρκές συμφέρον με χαρακτηριστικά ελέγχου της διοίκησης.

Με τον κλασικό ορισμό, οι ΑΕΕ αφορούν σε επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία (κτίρια, εξοπλισμός κλπ) σε μία χώρα από ξένους επενδυτές. Η μεταβολή των επενδυτικών προτύπων παγκοσμίως επέβαλε την επέκταση του ορισμού, ώστε να συμπεριλάβει γενικότερα την εξαγορά δικαιωμάτων διαρκούς συμφέροντος. Έτσι, οι ΑΕΕ μπορούν πλέον να λάβουν τη μορφή συγχωνεύσεων, εξαγορών, επενδύσεων σε υπάρχουσες επιχειρήσεις, κοινοπραξίες, στρατηγικές συμφωνίες τεχνολογικού περιεχομένου, πνευματικών δικαιωμάτων κλπ.

Πολυεθνικές επιχειρήσεις

Φορείς των ΑΕΕ είναι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι μία επιχείρηση που πραγματοποιεί ΑΕΕ μετατρέπεται αυτόματα σε πολυεθνική. Ως πολυεθνική επιχείρηση επομένως ορίζεται εκείνη που κατέχει ή ελέγχει παραγωγικές μονάδες (θυγατρικές επιχειρήσεις) σε περισσότερες της μία χώρας.

Η πολυεθνική επιχείρηση ορίζεται και αναλύεται σε τρία επίπεδα: στο οικονομικό, το οργανωτικό και το στρατηγικό. Όσον αφορά στο πρώτο, μία επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως πολυεθνική ανάλογα με το μέγεθος, τη γεωγραφική διασπορά και το εύρος των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό. Συνήθως θεωρείται ότι περίπου το 20% του συνόλου των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης πρέπει να προέρχεται από τις θυγατρικές της επιχειρήσεις.

Σχετικά με το οργανωτικό επίπεδο, αυτό αναφέρεται στη δομή της οργάνωσης, τη λήψη αποφάσεων και εν γένει τη δυνατότητα της επιχείρησης να δρα ως ενιαίος οργανισμός με κοινούς στόχους.

Τέλος, το στρατηγικό επίπεδο σχετίζεται με το οργανωτικό δεδομένου ότι θα πρέπει το γκρουπ των επιχειρήσεων που ανήκουν στην πολυεθνική (μητρική και θυγατρικές) να υπόκειται σε κοινή στρατηγική για την επίτευξη των στόχων τους.

Μορφές ΑΞΕ

Οι ΑΞΕ διακρίνονται στις παρακάτω μορφές :

Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (wholly-owned subsidiary): Στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση ιδρύει μια νέα επιχείρηση στη ξένη χώρα και είναι ο μοναδικός μέτοχος. Η θυγατρική μπορεί να είναι μια εντελώς νέα επιχείρηση ή μια τοπική επιχείρηση η οποία εξαγοράστηκε από τον ξένο επενδυτή.

Κοινοπραξία (joint venture): Πρόκειται για συνεργασία μίας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας ή για την εξαγορά μιας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι συνεισφέρουν κεφάλαια, στελεχιακό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία. Συνήθως, συνεισφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

Μερική εξαγορά (partial acquisition): Αναφέρεται σε απόκτηση μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μίας τοπικής επιχείρησης, ικανό όμως όπως προαναφέρθηκε για την άσκηση ελέγχου σε αυτήν.

Το Παρατηρητήριο της Κρίσης

Στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, της σημαντικότερης στην μεταπολεμική της ιστορία, αλλά και της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους, η ανάγκη δημιουργίας μιας πρωτοβουλίας για την σοβαρή και τεκμηριωμένη καταγραφή, μελέτη και ανάλυση τόσο της ελληνικής, όσο και της ευρύτερης ευρωπαϊκής κρίσης καθίσταται επιτακτική.

Την ανάγκη αυτή φιλοδοξεί να ικανοποιήσει το Παρατηρητήριο για την Κρίση. Το Παρατηρητήριο για την Κρίση είναι μια πρωτοβουλία του Ελληνικού Ιδρύματος για την Ευρωπαϊκή και Εξωτερική Πολιτική (ΕΛΙΑΜΕΠ) και λειτουργεί με την υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Βασικός στόχος του Παρατηρητηρίου είναι να καταστεί κεντρικός κόμβος ενημέρωσης, έρευνας και διαλόγου για την ελληνική και την ευρωπαϊκή κρίση. Γνώμονας του είναι η σοβαρή και νηφάλια παρουσίαση έρευνας, παρεμβάσεων και πληροφοριών στην βάση τεκμηριωμένων επιχειρημάτων και στοιχείων, φιλοδοξώντας να συμβάλλει στην σταδιακή αναβάθμιση του επιπέδου του δημόσιου διαλόγου γύρω από την κρίση. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το Παρατηρητήριο για την Κρίση οργανώνει την δράση στην βάση τριών βασικών πυλώνων:

- ο Την παροχή εκπαιδευτικού υλικού με στόχο την αναβάθμιση της ικανότητας του μέσου πολίτη, ο οποίος δεν διαθέτει ειδικές οικονομικές γνώσεις, να κατανοήσει βασικές πτυχές της κρίσης.
- ο Την παροχή σοβαρής, τεκμηριωμένης και κατά το δυνατό, ευρείας, όσον αφορά την θεματολογία αλλά και τις διαφορετικές πολιτικές προσεγγίσεις, πληροφόρησης για την κρίση.
- ο Την παρέμβαση στον δημόσιο διάλογο, τόσο μέσω της δημιουργίας ενός βήματος για την ελεύθερη διατύπωση διαφορετικών γνώμων και προτάσεων πολιτικής, όσο και με την παραγωγή και διάθεση στην δημόσια σφαίρα νέας, πρωτογενούς έρευνας γύρω από την κρίση.

Η ομάδα του Παρατηρητηρίου για την Κρίση

Υπεύθυνος του Παρατηρητηρίου

- Δημήτρης Κατσίκας, Λέκτορας υ.δ., Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών [Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική Οικονομία]

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής

- Κυριάκος Φιλίνης, Διδάκτορας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών [Πολιτική Οικονομία]

Επιστημονικοί Συνεργάτες

- Μαριάνθη Αναστασάτου, Οικονομολόγος, Επιστημονική Συνεργάτιδα, Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομώνων [Μακροοικονομικά, Οικονομική Μεγέθυνση, Ανταγωνισμός, Διεθνές Εμπόριο]
- Νίκος Χρυσολωράς, Δημοσιογράφος, Ανταποκριτής στα Ευρωπαϊκά Όργανα, Βρυξέλλες

Ειδικός Σύμβουλος

- Νίκος Κουτσιαράς, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, [Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Απασχόληση και Πολιτική αγοράς εργασίας, Κοινωνική Πολιτική, ΟΝΕ και Μακροοικονομική Πολιτική]

ΕΛΙΑΜΕΠ
ΕΛΙΑΜΕΠ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ